

CERCUL PEDAGOGIC AL PROFESORILOR DE
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Avantajele și riscurile *utilizării inteligenței artificiale* *în crearea unui climat educațional incluziv*

Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava

Susținut de: prof. Halac Iuliana Alina

8 mai 2026

— Argument

Idealul educațional al școlii românești – Legea nr. 198/2023

1

Educația incluzivă pornește de la principiul fundamental potrivit căruia toți copiii ar trebui să învețe împreună, dincolo de dificultățile sau diferențele dintre ei (UNESCO, 1994).

2

Elevii cu cerințe educaționale speciale integrați într-un mediu incluziv pot obține rezultate școlare și socio-emoționale superioare celor care urmează programe educaționale separate.

3

Dezvoltarea exponențială a inteligenței artificiale reconfigurează relația dintre profesor, elev și conținutul învățării.

— Repere conceptuale

01.

Diviziunea digitală

Decalajul existent între cei care folosesc internetul și cei care nu îl folosesc, precum și diferențele dintre cei care au abilități de utilizare a tehnologiei și cei care nu le posedă.

„A fi exclus digital înseamnă astăzi, în bună măsură, a fi exclus social.”

Reisdorf & Rhinesmith, 2020

02.

Incluziunea digitală

Privire orientată către soluții concrete, structurată pe trei niveluri:

1. accesul la dispozitive și internet
2. alfabetizarea digitală și sprijinul social
3. utilizarea propriu-zisă a tehnologiilor

Calderón Gómez, 2020

Accesul la dispozitivele moderne este necesar, dar nu suficient pentru o incluziune digitală reală.

— Implicarea activă a elevului

Patru dimensiuni interdependente ale angajamentului în mediul digital

01. Comportamentală

Observabilă prin accesarea efectivă a dispozitivelor digitale.

02. Cognitivă

Implicare, concentrare, dar și posibilă supraîncărcare informațională.

03. Emoțională

Dorința de a folosi dispozitivele, satisfacția învățării, dar și frustrarea.

04. Socială

Comunicarea și colaborarea cu profesorul și cu colegii.

— Strategii pentru elevii cu ADHD

Daley & Birchwood, 2010 • Kumaresan et al., 2020 • Gkora, 2024

Structură și ritm

- fragmentarea sarcinilor în unități mai mici, pentru a preveni pierderea atenției;
- instrucțiuni clare, scurte, adaptate stilului de învățare;
- asigurarea consistenței, structurii și rutinei (șabloane în Word/PowerPoint);
- alocarea unui coleg-tutore pentru sprijin reciproc.

Motivație și autonomie

- feedback constant și sisteme clare de recompensă;
- mijloace de auto-monitorizare a progresului;
- reprezentări multimodale (oral + scris + vizual + auditiv);
- medii de învățare personalizate, jocuri didactice digitale.

— Strategii pentru elevii cu dizabilități intelectuale și TSA

Alfredsson Algren, 2019 • Glumbić, 2022 • Hutson & Hutson, 2023

Dizabilități intelectuale

- tutoriale, aplicații și jocuri educaționale adaptate;
- diversificarea conținutului digital pentru a răspunde nevoilor individuale;
- tehnologii de realitate virtuală – simulări sigure ale unor experiențe reale;
- cărți de povești digitale – îmbogățirea vocabularului și a fluenței verbale.

Tulburare de spectru autist

- mediul electronic – cadru controlabil și predictibil, esențial pentru învățare;
- conținut predominant vizual, cu suport text adăugat la imagini;
- transcripturi pentru materialele video;
- spațiu virtual sigur pentru exersarea abilităților socio-emoționale.

— Platforme și aplicații pentru elevii cu CES (I)

Instrumente de citire, scriere și organizare a învățării

Citire și scriere asistată

- **NaturalReader** – citire cu voce tare, evidențierea cuvintelor
- **Read&Write by Texthelp** – sprijin pentru dislexie, ADHD, dificultăți de citire
- **Google Docs Voice Typing** – dictare automată, transformă vorbirea în text
- **Logopedix** – corectarea tulburărilor de limbaj, dislalie, dislexie

Organizare și auto-monitorizare

- **Notion** – organizarea sarcinilor și monitorizarea progresului
- **Trello** – panouri vizuale, liste, carduri – util elevilor cu ADHD
- **Google Keep** – notițe, memento-uri, note vocale
- **Socrative** – evaluare și feedback în timp real

— Platforme și aplicații pentru elevii cu CES (II)

Platforme specializate și învățare adaptivă

Platforme specializate

- **EduacCES** (eduacces.ro) – materiale pentru TSI, ADHD, autism, tulburări de limbaj
- **Tara** – aplicație web pentru autism, întârzieri de limbaj
- **Proloquo2Go** – comunicare augmentativă (tulburări de vorbire)
- **iCan** – jocuri și video-uri pentru abilități socio-emoționale

Învățare adaptivă

- **Starfall** – matematică, științe, dezvoltare socio-emoțională
- **DreamBox Learning** – matematică adaptivă, feedback în timp real
- **Cool Math** – jocuri de logică și gândire critică
- **Cogmed** – antrenament cognitiv pentru memoria de lucru

— Avantajele utilizării IA în clasă

Folosită cu discernământ pedagogic, IA sprijină diferențierea și personalizarea învățării

01. Sprijin compensator pentru CES

Tehnologia asistată oferă instrumente concrete: text-to-speech (dislexie), conținut vizual (TSA), fragmentarea sarcinilor (ADHD).

02. Adaptarea diferențiată a conținutului

Piramida Schumm (1997): variante pentru toți / majoritatea / unii elevi, în funcție de nivel.

03. Motivație și autonomie sporite

Gamificare, învățare mixtă, spații interactive – elevii timizi sunt avantajați.

04. Feedback diferențiat și evaluare adaptivă

Cadru FRoLLM: flexibilitate, multimodalitate, scaffolding diferențiat.

— Riscuri și limite

Vulnerabilitățile resimțite în offline se prelungesc, adesea amplificate, în spațiul online

01. Vulnerabilitatea grupurilor defavorizate

Elevii cu ADHD, dizabilități intelectuale, TSA – mai expuși la cyberbullying, dependență, manipulare (El Asam & Katz, 2018).

02. Bariere atitudinale ale cadrului didactic

Volum suplimentar de muncă, rezistența la schimbare, alfabetizare digitală insuficientă (Dignath et al., 2022).

03. Confidențialitatea datelor minorilor

Texte ale elevilor introduse în platforme externe – probleme reale din perspectiva GDPR.

04. Dependență și suprastimulare

Stres cognitiv pentru elevii cu dispraxie, suprastimulare senzorială pentru cei cu hipersensibilitate.

— Concluzii

Inteligența artificială nu este, în sine, nici garanția incluziunii, nici amenințarea ei.

Ea devine, în fiecare clasă, exact ceea ce profesorul alege să facă din ea.

- 1 O schimbare de paradigmă: de la metoda centrată pe profesor la abordarea centrată pe elev.
- 2 Profesorul – facilitator între tehnologie și elev, mediator între text și suflet.
- 3 Diversitatea elevilor – o resursă autentică, iar nu un obstacol în calea învățării.

ÎNTREBARE PENTRU DEZBATERE

Reflecțați asupra obstacolelor privind incluziunea digitală în școala dumneavoastră și propuneți o soluție educațională aplicabilă, pornind de la analiza unor date reale și exemple de stereotipuri legate de accesul la tehnologie.

— Bibliografie selectivă

Calderón Gómez, D. (2020). The Third Digital Divide and Bourdieu, în *New Media & Society*.

Clarida, A. (2017). Rolul de facilitator al cadrului didactic în mediul digital.

Dignath, C. et al. (2022). Teachers' Beliefs about Inclusive Education, în *Educational Psychology Review*.

Dijk, J. van (1999). *The Network Society*, Sage Publications, Londra.

El Asam, A.; Katz, A. (2018). Vulnerable Young People and Their Experience of Online Risks.

Reisdorf, B.C.; Rhinesmith, C. (2020). Digital Inclusion as a Core Component of Social Inclusion.

Schumm, J.S.; Vaughn, S.; Leavell, A.G. (1997). *Planning Pyramid: A Framework for Diverse Student Needs*.

UNESCO (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*.

Comisia Europeană (2020). *Digital Education Action Plan 2021–2027*.

Daley, D.; Birchwood, J. (2010). *ADHD in Schools*.

Putri, R. et al. (2023). *Assistive Technology for Students with Special Needs*.

Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, Monitorul Oficial al României, nr. 613/2023.

Vă mulțumesc!

prof. Halac Iuliana Alina

Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava

8 mai 2026